

**Sociedad Valenciana
de Medicina Paliativa**

L'IMPERATIU DE LES CURES AL FINAL DE LA VIDA DURANT LA PANDÈMIA

Comunicat de la Societat Valenciana de Medicina Pal·liativa

L'impacte de l'actual pandèmia per COVID-19 afecta a la nostra societat en els nivells i dimensions sobre els quals se sosté la vida i la convivència de les persones. La ràpida propagació i la virulència del coronavirus fan palesa la nostra condició d'éssers vulnerables. Això, en termes numèrics, es reflecteix en els centenars de milers de persones malaltes, moltes d'elles de forma crítica, i en les desenes de milers de decessos. En aquesta situació és necessària l'articulació de mesures orientades a evitar la propagació incontrolada del virus i cal atendre les necessitats derivades de la infecció, en qualsevol de les seues possibles evolucions. Entre tots aquests imperatius es troba el poder garantir la resposta a les necessitats d'atenció de les persones al final de la vida, un fet que suposa un repte de gran complexitat.

A través d'aquest comunicat, la Societat Valenciana de Medicina Pal·liativa desitja, en primer lloc, expressar la seua solidaritat i condol amb les persones i famílies afectades per la COVID-19. En segon lloc, en relació amb els comunicats d'altres institucions de l'àmbit sanitari¹, manifestar la seua avinença en l'anàlisi de la realitat, en les necessitats identificades i en les propostes dirigides a millorar l'atenció al final de la vida en el context d'aquesta pandèmia. En tercer lloc, davant la durada imprevisible d'aquesta circumstància, i també com a proposta per a situacions similars que puguen tindre lloc en el futur, la Societat de Valenciana de Medicina Pal·liativa vol compartir algunes idees des de les quals desenvolupar mesures a l'entorn

¹ Consejo de Enfermería de la Comunidad Valenciana (CeCOVA). *Documento de posicionamiento de la Organización Colegial Autónoma con respecto protocolo de la Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública del 11 de abril de 2020.* Accesible en: shorturl.at/dfrx9 Asociación Federal Derecho a Morir Dignamente. Nota de prensa: *Derecho a la buena muerte en tiempos de pandemia.* Accesible en: shorturl.at/jyN19

Comité de Bioética de España. *Declaración del Comité de Bioética de España sobre el derecho y deber de facilitar el acompañamiento y la asistencia espiritual a los pacientes con covid-19 al final de sus vidas y en situaciones de especial vulnerabilidad.* Accesible en: shorturl.at/amnqL

Sociedad Española de Cuidados Paliativos. Documento de *Orientaciones sobre el control sintomático de enfermos graves afectados por la enfermedad covid 19 y que requieran atención paliativa o se encuentren próximos al final de la vida.* Accesible en: shorturl.at/mX356

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública. *Protocolo de acompañamiento al final de la vida para personas ingresadas en hospitales durante el periodo de pandemia por Covid-19.* Accesible en: shorturl.at/yFLX6

assistencial, tant per a atendre les persones directament afectades per la pandèmia com a totes aquelles amb necessitats pal·liatives causades per qualsevol altra condició. Tot això en conformitat amb la bona pràctica de les cures pal·liatives i els drets de les persones al final de la vida:

- És essencial conjugar, d'una banda, les mesures d'aïllament necessàries per evitar la propagació de virus amb, d'altra banda, un adequat acompanyament a les persones que es troben en el final de la vida per part de professionals capacitats però, molt especialment, per part del seu entorn familiar i afectiu, evitant la mort en soledat.
- Cal un protocol comú i ampli que permeta l'acompanyament amb flexibilitat temporal, contemplant els diferents espais d'atenció on puguen tindre lloc aquestes situacions, tant en l'entorn hospitalari com en el comunitari. Fem especial referència als centres residencials de gent major per la seua gran vulnerabilitat.
- És important la individualització de l'atenció i de la presa de les decisions tenint en compte els desitjos, les preferències i els valors de cada persona. Per a això, és elemental poder explorar-los durant el procés assistencial i també assegurar que puguen consultar-se els registres de decisions anticipades.
- El fet de propiciar reflexions sobre la situació actual és un exercici de responsabilitat col·lectiva per part de professionals, societats científiques i institucions, que s'ha de basar en el reconeixement de totes les situacions de vulnerabilitat possibles i no únicament en escenaris concrets orientats a la supervivència. És essencial l'articulació de totes les decisions de tractament amb una adequada perspectiva ètica, sense discriminació en l'assistència per motius d'edat o qualsevol altra circumstància, i prestant una atenció especial a l'adequació de les mesures de tractament, evitant situacions d'obstinació terapèutica i respectant la possibilitat de rebuig de qualsevol mesura de tractament per part de la persona malalta.
- Cal vetllar per a què els processos d'informació i comunicació amb la persona malalta i el seu entorn siguin acurats, ja que determinaran l'eix sobre el qual es prenguen les decisions i esdevindran en si mateix, a més, una part del procés terapèutic.

- Cal proporcionar un adequat suport psicològic a la persona malalta i al seu entorn de cures, tant durant el procés de final de vida com durant el dol. Les condicions que estem vivint actualment comporten situacions de dol complicades que precisen la intervenció de professionals de la salut mental.
- És també fonamental posar a l'abast dels pacients i dels seus familiars els suports necessaris en relació a altres aspectes socials. En conseqüència, s'ha d'assegurar la intervenció dels professionals d'aquest àmbit en aquestes circumstàncies d'especial complexitat i vulnerabilitat.
- És important atendre també a la infància que, tot i que s'ha vist afectada d'una forma menys intensa pel virus, sí que pateix la malaltia dels seus familiars o la seua defunció. Cal facilitar a les famílies les eines necessàries per informar-los atenent la seua edat, així com facilitar la seua expressió, atendre les seues preguntes i afavorir-ne l'acompanyament i el comiat dels seus éssers estimats en la mesura d'allò possible.
- Reafirmem la necessitat de disposar d'equips amb experiència en cures pal·liatives per a l'assistència en aquests moments, juntament amb el reconeixement i agraïment profund a la tasca de tots els professionals que s'esforcen dia a dia per acollir i respondre davant necessitats tan complexes.

La situació actual ens ofereix una oportunitat per a reflexionar amb la finalitat de millorar i garantir l'atenció a les persones i al seu entorn afectiu en el final de la vida. Per això, volem reiterar a les institucions la rellevància d'assegurar recursos i formació en cures pal·liatives per garantir els drets recollits en la legislació vigent, així com en la necessitat de desenvolupar estratègies comunes que permeten una adequada articulació de l'assistència.

Finalment, des de la SVMP volem manifestar el nostre reconeixement i agraïment a la ciutadania, a tots els professionals i a les institucions pel seu gran esforç diari per tal de superar els reptes d'aquesta situació tan dura i sense precedents.

València, 28 d'abril de 2020

Junta directiva SVMP